

UN RECORD LLUNYÀ

Reus, 18 d'agost de 1938

Estimat Miquel,

Per aquí passen avions massa sovint i m'agradaria que hi fossis perquè cada cop que sona la sirena de les bombes m'agafa aquella por que em deixa quiet i sense saber què fer, sé que si tu fossis aquí te les arreglaries per fer-me passar l'espant. Segur que aquí al front també en tens de por, però la teva és una por sana, la por que fa que no et tornis boig, la que et permetrà sobreviure a aquesta guerra. Em promets que tornaràs? Des que vas marxar la teva mare vesteix de dol, a vegades tinc ganes de preguntar-li per què et vol matar tan aviat si jo sé segur que tornaràs, però prefereixo no fer-ho perquè tu i jo ja sabem com és la teva mare i no tinc ganes que em convenci que ets mort quan jo sé aquí dins del cor que ets ben viu, jo només espero que tornis i que quan arribis em vulguis veure, perquè he sentit a dir que a alguns la guerra no els mata del tot però els mata l'ànima i jo a tu et vull sencer, amb l'ànima que tan m'agrada i que tan enyoro, ho saps que et trobo a faltar massa? Espero que tan com tu a mi...

Aquí ja comença a refrescar i a mi em sembla que glaça, tinc tanta de por de no tornar-te a veure, de perdre't per sempre, no sé si ho aguantaré tot això sense tu, perquè cada vegada que sonen les sirenes penso que si nosaltres correm tan de perill, tu en deus córrer encara més i no puc parar de pensar que vull que tot això s'acabi, que ja m'és igual si guanyen uns o uns altres perquè jo només tinc ganes d'agafar-te i marxar molt lluny.

La mare diu que no podrien haver encertat més amb el nom que em van posar, que sóc un àngel, ho diu per com m'ocupo de la teva mare però sense tu aquí només puc fer això, perquè estar amb ella és el més a prop de tu que puc

estar, jo li diria que no a la mare, no sóc un àngel perquè si ho fos trauria les ales i volaria fins a tu i et prendria molt lluny i et tindria només per mi i llavors tampoc podria ser un àngel perquè seria massa egoista.

Espero que la carta no arribi tard i espero que mai sigui massa tard perquè t'arribi, han vingut uns soldats més grans a buscar mantes i no sé quantes coses més, primer m'he pensat que hi series tu, però n'he trobat un que em sonava i que diu que et coneix, un tal Joan Anton. Li he preguntat si et podria portar una carta de la teva mare i m'ha dit que sí, que cap problema i jo he decidit escriure't i posar-hi la meva carta entremig quan la teva mare m'ha demanat que em mirés la seva per veure si estava molt mal escrita, ho he fet perquè te'n recordis de mi.

Bé, vaig acabant que si no el sobre serà molt gruixut i en Joan Anton no el voldrà portar.

T'estimo.

Àngel Maria Llauradó

Va tardar una estona a reaccionar després de llegir-ho, havia pujat al cobert del terrat de casa l'àvia buscant uns llibres seus que no sabia com havien anat a parar allà i havia trobat una capsa vella d'aquelles metàl·liques de galetes, no s'imaginava pas que l'havia obert, aquella capseta d'aspecte innocent guardés el secret de la homosexualitat oculta del seu avi Miquel. Però no ho podia entendre, si després de la guerra es va casar amb l'àvia Rosa a França, per què guardava cartes d'amor d'un altre home? L'Aïda va seguir regirant la capsa, a banda del feix de cartes lligades amb un cordill, hi havia fotos i altres

coses, va estar una estona amb la capsa oberta a la falda sense atrevir-se a seguir-la mirant, finalment la va tancar i la va baixar a casa la seva àvia, qui no s'havia adonat de res i per la manera com estava la capsa que havia trobat, la Rosa semblava no haver-ne sabut mai res d'aquesta història del seu marit mort, perquè l'avi Miquel feia un parell d'anys que era mort. L'Aïda va entrar a l'habitació que ocupava ella els cops que es quedava en aquella casa, havia estat abans la de la seva mare, un cop segura que ningú la molestaria, va treure's la capsa de sota el jersei i la va tornar a obrir, va treure'n el feix de cartes però quan era a punt de deslligar-lo per buscar-ne les dates i llegir la següent carta, va trobar dues làmines petites cargolades i lligades, les va desenrotllar amb cura i va veure un dibuix a grafit del campanar de Reus i un altre de la plaça Mercadal amb el mercat parat, els va observar una bona estona, eren molt bons amb tots els detalls, tot perfectament reproduït, es va adonar que els firmava l'Àngel i que darrera el del campanar, hi havia un escrit a la cantonada esquerra superior. *“Gràcies per salvar-me de les escales de cargol... és molt més fàcil baixar-les agafat a tu. Àngel.”* L'Aïda va somriure en llegir-ho, a ella també li feia por baixar aquelles escales de cargol del campanar, després d'allò va decidir que li donaria la oportunitat d'explicar-se a través d'aquelles cartes, pel que semblava l'Àngel estava molt enamorat del seu avi, i si ell havia guardat tot allò tan de temps, devia voler dir que ell també l'estimava o si més no l'havia estimat en aquell moment, perquè les cartes d'amor que no signifiquen res no es desen amb tanta cura i menys durant tants anys.

L'Aïda va intentar pensar en el seu avi mentre es mirava les fotografies que hi havia dins la capsa de galetes, recordava que ell mai parlava de quan era jove,

ni de la guerra, les seves històries sempre eren de França després de conèixer l'àvia, filla d'uns republicans exiliats i desapareguts que abans de fugir més lluny la van portar a casa d'uns parents francesos que vivien a prop de Toulouse on va anar a parar el Miquel fugint d'un país vençut, sabia que havien tornat a Catalunya després de tenir el primer fill, el seu oncle Jordi i que la seva mare ja havia nascut a Reus i havia viscut sempre en aquella casa on seguia vivint l'àvia, però l'Aïda no havia sentit parlar mai el seu avi de la guerra o d'abans de la guerra, potser de quan era petit, però mai havia parlat de l'Àngel. Ella es va estar mirant les fotografies, veient el seu avi de jove que li resultava familiar i un altre noi des cabells clars i arrissats que apareixia en algunes fotografies, sempre al costat del Miquel, semblava poca cosa perquè era bastant més baix que el seu avi i tenia cara de nen i potser per això i pels dibuixos se li va començar a fer simpàtic, era una d'aquelles persones que feia venir ganes de protegir-la i el seu avi sempre havia estat una persona protectora.

Va ser mirant les fotografies que l'Aïda es va sentir com si espies una part massa íntima de la vida del seu avi, tot i que ell sempre l'havia tingut com la nineta dels seus ulls, pensava que no tenia dret a regirar tot allò sense el seu permís i se li va acudir fer una cosa que feia molt temps que no feia i que no havia fet mai sola, anar al cementiri.

La noia es va acomiadar de la seva àvia i va marxar de casa seva amb la capsa de galetes dins la bossa, va pujar al seu cotxe de segona mà que encara duia la placa de principiant i va agafar la carretera cap al cementiri de la ciutat, en un tres i no res hi era, aquell passeig envoltat de xiprers era l'única imatge que li venia a la ment quan pensava en aquell lloc, hi va entrar a poca velocitat i

va aparcar al costat dret de l'entrada. Quan va entrar al cementiri es va adonar que feia vent, no s'hi havia fixat abans tan encaparrada com anava amb la seva troballa, va trigar una mica a recordar on era el nínxol de la família, feia temps que no hi anava però llavors es va adonar que si es fixava ens els detalls de les làpides, sabia trobar el camí que feien cada any per Tots Sants amb l'àvia i llavors ja va ser més fàcil situar-se i trobar el passadís, allà va buscar el nínxol que recordava fosc amb les lletres metàl·liques. "Família Soler", quan s'hi va acostar va veure la fotografia del seu avi en un marquet arrodonit al costat d'un petit gerro amb flors blanques, petites i artificials.

- Hola avi, sóc l'Aïda...- no sabia massa com parlar-li a una tomba, no ho havia fet mai, però tenia la sensació que si no parlava del que havia trobat, se sentiria com una lladre.- Et vull preguntar una cosa, encara que no em puguis contestar, he trobat una cosa teva que m'ha sorprès molt, he descobert el teu secret, avi, he llegit una carta que hi havia amagada en una capsa de galetes, una carta de l'Àngel i he vist els seus dibuixos... Crec que ell t'estimava molt i després de veure les fotos i de llegir aquella carta m'agradaria pensar que tu també l'estimaves, però no se si ho vull pensar això perquè potser voldrà dir que no estimaves prou a l'àvia i per tan a la mare i a mi tampoc ens devies voler gaire, tot i així no us penso culpar ni a tu ni a ell perquè suposo que la vostra, com tantes d'altres és una història d'amor que la guerra va estroncar.- Ho va dir imaginant-se com hauria estat de dur separar-se d'aquella manera.- Només volia que sabessis que ho sé, però no et vull jutjar. No ho diré a ningú que he trobat això, perquè suposo que si estava tan amagat era perquè l'àvia no ho havia de saber, ni ella ni ningú de la família, oi?- va

callar en veure un home gran aturat al principi del carrer, mirant-la sense moure's d'on era, aquell home li resultava familiar però no va ser capaç de recordar de què, ell va seguir caminant i l'Aïda va tornar a mirar la làpida fosca.- Vull donar-te una cosa i no se m'acut cap manera de fer-ho que no sigui deixant-ho aquí...- després de dir això, va treure una de les fotografies que hi havia a la capsa, una de l'avi amb l'Àngel i veient que era prou petita, va agafar el marc on hi havia la fotografia del Miquel que l'identificava en aquella tomba, que feia que no fos una més, va treure'n la tapa del darrere i hi va col·locar la fotografia d'ells dos, va estar-se un moment més però una veu va interrompre els seus pensaments.

- Perdona... que ets família d'en Miquel Soler?- va preguntar-li l'home que havia vist abans, l'Aïda es va adonar que el que li resultava conegut d'aquell home eren els ulls.
- Sí...- va dir dubtant una mica.- Em dic Aïda, era la seva néta...
- Jo sóc l'Àngel, un vell amic del teu avi...- va dir l'home i de sobte tot va encaixar, era l'Àngel no n'hi havia cap dubte, els mateixos ulls de la foto. De sobte se li va fer estrany ser davant de l'autor d'aquella carta tan emotiva que havia llegit aquella tarda.
- Li puc fer una pregunta?- ell va assentir, content de poder ser d'ajuda.- Que el va conèixer durant la guerra al meu avi? Crec que algun cop el vaig sentir parlar d'un Àngel... suposo que era vostè...
- No...- va dir movent el cap.- Jo el teu avi el coneixia des que érem petits. A més, jo no hi vaig anar a la guerra... estava malalt dels pulmons... de fet encara ho estic...

- Sap què passa? Estudio història i estic fent un treball sobre la Quinta del Biberó, sé que el meu avi ho ers però ja no li puc preguntar res... potser vostè me'n sabria dir alguna cosa....- ell se la va quedar mirant i llavors va somriure.
- És clar... jo vaig viure-ho de ben aprop, te'n puc explicar alguna cosa.

Després d'acomiar-se del seu avi i de l'Àngel i donar-li els seu número de telèfon, l'Aïda se'n va anar cap a casa per seguir amb la lectura de les cartes del seu avi, quan va obrir la porta del pis va sentir la música forta del seu germà, el Marc, un adolescent una mica massa asocial però bona persona en el fons, no va patir perquè la molestés mentre llegia, quan el Marc es tancava d'aquella manera feia falta enviar-li una citació judicial per que anés a sopar.

Ella es va asseure al seu llit i va tornar a obrir la caixa, va agafar el feix de cartes i les va separar, volia ordenar-les cronològicament per poder seguir el curs de la història.

Va trobar que la que havia llegit no era la primera carta que l'Àngel va enviar al seu avi, la primera la va escriure per donar-li al Miquel just quan va marxar a la guerra, segons explicava per donar-li ànims.

Reus, 20 de juliol de 1938

Marxes d'aquí uns dies cap al front i no m'ho puc creure, per què hi has d'anar si només tens disset anys i no t'han ensenyat a lluitar en condicions? Aquesta guerra ja fa massa que dura i no l'aguantarem gaire més... espero que s'acabi aviat perquè et trobaré a faltar massa.

No vull que la carta tingui un to trist perquè te la dono perquè t'animis quan la llegeixis i si començo així no sé si t'animaràs gaire...

Vull que pensis que només seran uns dies, que la guerra la guanyarem els republicans encara que sembli que els moros avancen massa, és la seva última revifalla abans de la derrota, n'estic segur i tu també n'has d'estar, perquè es lluita millor quan es pensa en la victòria. Ja saps que m'agradaria venir amb tu, però es veu que disset anys són prous però setze no, i això de no poder respirar gaire no els ha acabat de convèncer, seria trist anar a lluitar i morir-me dormint perquè no puc respirar bé... Sí, ja ho sé que ja hi torno, no pateixis que no em moriré mentre siguis fora, si tu em promets que tampoc ho faràs.

Què els diràs als altres soldats si et veuen llegint aquesta carta? Seré la teva xicota? El teu germà petit? Qui seré? M'agradaria saber-ho... Potser seré la teva mare dient "cuida't fill meu i procura abrigar-te de nit que a l'Ebre refresca..." Ara deus somriure o maleint-me els ossos perquè fa fred i no tens res d'abric, ja t'està bé per no fer cas de la teva pobre mare...

No sé què dir-te, perquè no sé com és el front, no sé què et faran fer ni si entraràs en combat, no sé res i m'imagino que tu tampoc i deus tenir por, no en tinguis, sóc el teu àngel de la guarda i si he de venir volant fins a Miravet per cuidar-te ho faré, saps que em fan por les altures però per tu me la jugaria.

Cuida't molt, per favor, et vull viu i sencer quan tornis que segur que serà aviat, i jo et prometo que t'esperaré aquí sense moure'm cuidant de ta mare i de la meva.

Àngel

A la part de baix del segon full que ocupava la carta, hi havia un dibuix a llapis d'un àngel que la va fer somriure. L'Aïda no es podia creure que hagués trobat l'Àngel així de fàcil, primer havia pensat que era al cementiri de casualitat, però se li feia més senzill pensar que hi havia anat a visitar la tomba del seu avi, sobretot quan moments després va rebre una trucada seva demanant-li quedar com més aviat millor, segurament encara seguia pensant en el Miquel i ara que l'havia trobat a ella volia treure el que tenia a dintre des de feia tan temps, potser sí que havia estat una d'aquelles històries d'amor que duren per sempre. Havia quedat amb l'Àngel en un cafè que hi havia a dos carrers de casa seva, va arribar-hi abans d'hora però no es va haver d'esperar massa perquè ell també hi va arribar aviat. Quan es van trobar l'ambient es va tornar tens, tot i que l'Aïda havia pensat en què li diria quan hi parlés, en aquell moment no es veia en cor de dir-li res sobre les cartes, llavors ell va començar a parlar del Miquel, de quan eren petits i va ser en aquell instant que ella va agafar forces i li va dir.

- He trobat unes cartes que guardava l'avi, que crec que són seves...- ho va deixar anar com qui diu que s'ha posat a ploure, ell se la va quedar mirant sense saber què dir.- També hi havia uns dibuixos del campanar i del Mercadal... Són seus oi?
- Sí que ho són, però em pensava que s'havien perdut, no sabia que el teu avi els conservés després de tan de temps.- ho va dir en un to massa nostàlgic per algú que ha superat una pèrdua.- Les cartes... jo no sabia què dir-te... érem molt joves...
- Sap? Sempre he sabut que l'avi havia anat a la guerra, però quan

m'explicaven la guerra civil a classe, no era conscient que es tractava del mateix.- llavors va tornar a mirar-lo als ulls.- No vull que justifiqui les cartes, només que m'expliqui què va passar... M'agradaria saber-ho. – es va adonar que l'home la mirava mig espantat, potser tenia por que li retragués alguna cosa.- No pateixi, no vull retreure-li res del que va passar, potser li estic fent recordar alguna cosa dolorosa que no vol tornar a viure però m'agradaria que m'ho expliqués.

- Tranquil·la.- va dir l'Àngel amb veu calmada.- No ets tu qui s'ha de justificar, la veritat és que m'has espantat una mica quan has parlat de les cartes, no creia que el teu avi les tingués encara, pensava que se'n havia oblidat de tot allò. T'explicaré com va anar tot des del principi, en Miquel i jo ens coneixíem des de ben petits, ell era un any més gran que jo però havíem anat junts a l'escola, érem veïns i ens passàvem els dies junts, normalment érem una colla de nens que tots seguíem el teu avi com si fos el líder, ell deia que no li agradava manar però ho feia, els estius eren diferents, gairebé tothom marxava a algun poble de per aquí a prop però nosaltres sempre ens quedàvem aquí perquè les famílies s'hi quedaven, jo l'admirava i ell em protegia, no se ben bé perquè però sempre havia estat així, ens vam fer grans i seguíem igual, anàvem d'aprenents a una fusteria del barri i sempre estàvem junts, jo vaig deixar d'anar-hi a la fusteria, no ho vam saber llavors però jo tenia al·lèrgia a alguna de les fustes i m'hi ofegava però quan el teu avi en sortia, sempre em venia a buscar per anar a fer un volt o a passar l'estona, llavors ja l'estimava i em feia il·lusions perquè els altres nois això que ell feia amb mi ho feien amb la xicota o la promesa i nosaltres

no hi teníem relació amb les noies, no se per què però sempre va ser així. En Miquel ja ho sabia que jo me l'estimava més del que era normal però no feia res, ni em donava entendre que no en volgués saber res ni el contrari, era estrany però a mi ja m'estava bé... Érem molt joves, què n'havia de saber jo de com ens havíem de comportar, però la cosa es va precipitar quan el van cridar a files, van muntar un camp d'entrenament a prop de Reus per preparar-los una mica i ens vam anar veient fins al dia que va marxar, va ser llavors que em va dir que m'estimava però no vaig arribar a saber si m'ho deia de debò o perquè tenia por de tot plegat i jo era l'únic a qui es podia aferrar, vaig fer el que em demanava el cor, escriure-li cartes d'amor i esperar que tornés, ell també em va escriure alguna vegada, cartes curtes i que no deien gaire cosa però a mi ja m'estava bé, això volia dir que pensava en mi.- l'Aïda el mirava com sorpresa, no s'havia imaginat quan havia llegit la carta que es tractava d'una relació tan innocent.- Quan el teu avi va tornar del front, quan els republicans es retiraven cap a l'exili, va ser l'única nit que vam passar junts, va arribar quan ja era fosc i refrescava, la seva mare era a casa meva i jo vaig sortir i me'l vaig trobar a la porta, amagat, em va espantar trobar-me'l a les fosques tot barbut i molt més prim. Va ser una nit molt estranya, va començar com un conte de fades i es va acabar com el rosari de l'aurora... ens vam discutir perquè ell volia que marxés amb ell a França i a mi em feia por deixar-ho tot, no em va donar temps ni a pensar-m'ho, ens vam barallar, em va cridar i se'n va anar.- l'Aïda va veure com se li humitejaven els ulls i li va saber greu fer passar per això algú que gairebé no coneixia per un moment tan dur, però no va dir res.-

Aquell dia es va precipitar tot, jo vaig sortir quan em vaig adonar que se n'havia anat, volia dir-li que sí, que me n'anava amb ell i no vaig ser a temps ni de mirar cap on se n'havia anat, la casa es va ensorrar, no del tot però el seu pis va quedar completament cobert per les enrunes i aquí es va acabar la història.- Va deixar anar un sospir profund.- Anys més tard ho vaig entendre, va tornar de França casat i amb un fill petit, el Jordi, un dia ens vam trobar per casualitat i vaig estar a punt de desmuntar-me davant seu, vam parlar i m'ho va explicar, ell va marxar perquè estava massa enfadat per parlar-ho amb calma i quan s'havia calmat i tornava per demanar-me perdó va passar allò, la casa es va ensorrar i ell es va pensar que m'hi havia quedat, em va dir que m'havia buscat i no m'havia trobat, jo tampoc el vaig trobar a ell.- Va fer una pausa per calmar-se.- Va marxar a França pensant que era millor oblidar-me i la nostra història es va acabar així, quan va tornar vam intentar ser amics però a mi em costava massa, recordo que quan va néixer la seva filla me'n va voler fer el padrí però no me'n vaig veure capaç.

- Seríem família si ho hagués volgut.- ell va fer que no amb el cap.- I l'àvia en sap res?
- No, ella pensava que érem companys de guerra... no li vam desmentir mai... No tenia sentit fer-li mal per una cosa que ja estava oblidada, almenys per part del seu marit. Després que em proposés ser el padrí de la Maria, la seva filla, la nostra relació es va anar refredant del tot, vam acordar, com feien alguns vells coneguts, trobar-nos el tercer dimarts de cada més, no se perquè ho vam fer, la majoria de cops no

sabiem què dir-nos, però com a mínim així no perdíem el contacte. Avui és un dels dies en què en hauríem vist, és per això que ens hem trobat al cementiri.- es notava que aquell home necessitava desfogar-se i explicar la història a algú.- Moltes gràcies per escoltar-me, espero que t'hagi servit d'ajuda.

- Moltes gràcies a vostè per explicar-m'ho tot, ara entenc una mica millor tot el que he llegit.

Es van acomiadar després d'una estona i l'Aïda se'n va tornar cap a casa, després d'haver tingut aquella conversa tenia ganes d'acabar de llegir les cartes que hi havia a la capsa. Un cop a la seva habitació va tornar a treure totes les cartes que havia ordenat, però es va adonar que les que seguien a la primera que havia llegit per data, no tenien la mateixa lletra, ben bé no eren cartes hi havia la data però no estaven signades i s'acabaven tan de sobte com començaven.

No em puc creure que t'hagi perdut per sempre, així, amb una simple discussió, potser era la primera que teníem, em sap molt de greu haver-te deixat sol a l'últim moment. No he parat de pensar en tu des que vaig marxar cap a França, ara sóc en un magatzem abandonat a prop de Perpinyà, hi ha altres fugitius amb mi i tots fan el mateix que jo ara, escriure, es veu que era un magatzem de material d'escola, hi havia unes capses plenes de quaderns i llapis, suposo que cap d'ells escriu una carta com la meua, a algú que no la llegirà mai.

No puc parar de pensar que si no t'hagués volgut convèncer de marxar amb

mi hauríem mort junts i ara seríem sols en algun lloc on mai hi fa fred, un lloc bonic on ningú ens persegueixi i ens podríem seguir estimant fins a la fi dels temps, però no, vaig haver de ser tossut com sempre, et volia convèncer tan sí com no perquè tenia por de perdre't. Després d'aquella nit em vaig adonar que et necessitava i que si no volies venir amb mi, no tenia sentit que marxés a cap lloc i quan em vas dir que no em va agafar un ràbia que no podia contenir però no era contra tu, era contra mi, me'n vaig anar per calmar-me i tornar una estona després per acomiadar-nos bé o tornar a intentar-te convèncer que vinguessis amb mi i quan vaig tornar em vaig trobar amb aquella desgràcia, l'edifici ensorrat i tu a sota, tenia massa por per quedar-me. Vaig fugir de tot, de la teva mort per oblidar-la però no puc, no paro de pensar en tu i de pensar que tot és culpa meva i de la maleïda guerra, si no ens haguéssim separat tot això no hauria passat.

Àngel necessito que em perdonis i no ho podràs fer mai...

No et vull oblidar i no crec que ho pugui fer, però necessito trobar alguna manera de treure'm aquest dolor que tinc al pit, al cor i suposo que serà escriure't i esperar que ho puguis llegir algun dia.

T'estimo i ho seguiré fent.

Novembre de

1938

L'Aïda es va eixugar una llàgrima després de llegir la carta, el seu avi havia estimat l'Àngel des de sempre i ho sabia, va buscar la segona carta i era d'uns quants anys després, de quan van tornar a Catalunya i es van quedar a viure a Reus.

Avui he estat a punt de tenir un infart, quan he sortit a passejar amb la Rosa i el petit Jordi poc m'esperava tenir un retrobament com aquest, t'he trobat pel carrer i em pensava que veia un fantasma, no sabia què fer, creia que només et veia jo, però llavors m'has mirat tan sorprès com jo mateix i els has mirat a ells i t'ha canviat la cara i m'he suposat el que passava, no eres a casa quan es va ensorrar i per tan no t'havies mort i m'he sentit enganyat però content de saber que estàs bé, primer he tingut una alegria tan gran que la Rosa s'ha estanyat i tot, fa tants anys que no somric...

Després he tornat a sentir aquella ràbia per haver tret conclusions precipitades aquell dia, si m'hagués calmat i t'hagués buscat enlloc de fugir com un covard ens haguéssim trobat i tot hagués quedat en un ensurt, però no, vaig haver de pensar el pitjor i marxar ben lluny perquè no hi hagués possibilitat de retrobament fins que fos massa tard, com ara...

Crec que és millor que ho deixem com un tema oblidat, no vull fer mal a ningú i segurament tu ja t'has curat les ferides que et vaig fer, potser no cal fer-ho més difícil i destrossar vides, és millor que sigui jo el qui pateix, que sigui jo qui pensi el que va poder ser i no serà.

Suposo que no la llegiràs mai aquesta carta, però és que necessito escriure-ho tot això, no vull que em quedi dintre perquè si no seria tot amargura i em tornaria esquerp, no li puc fer això al Jordi, jo més que ningú sé que tenir un pare callat i distant, com em tornaria jo, no ajuda gaire i menys en aquest país callat i distant en què vivim.

M'agradaria poder tirar el temps enrere i tornar a aquella nit, t'agafaria i no et deixaria anar mai més, no et portaria la contrària per res del món i si no

volguessis marxar, doncs ens quedaríem, però no podem tornar enrere i cada vegada que ho penso em faig mal.

He quedat per recordar vells temps d'aquí a pocs dies i no sé què et diré, perquè de tot el que tinc ganes de dir-te no te'n podré dir res i em miraràs amb aquests ulls com el mar que tens i només tindrè ganes d'abraçar-te i no deixar-te anar i no ho podré fer, però bé, és millor això que no tornar-te a veure mai més.

Maig de 1947

A l'Aïda cada cop li costava més entendre el que havia passat i no es podia creure que el seu avi hagués deixat perdre d'aquesta manera una relació, segurament si l'avi hagués estat una mica més valent ella no existiria, però això no li impedia pensar que ells dos s'haurien retrobat i no hagués guanyat la por per damunt de l'amor. En acabar de llegir les que li quedaven, va decidir que l'Àngel havia de llegir-les també, així com a mínim sabia que el Miquel l'havia seguit estimant, el va trucar i li va preguntar si era massa tard per portar-li una cosa a casa seva, ell li va dir que no, que li semblava bé si ella creia que era una cosa important que mereixia la seva atenció, així doncs, l'Aïda es va plantar a casa de l'home amb la capsa de galetes, li va explicar que hi havia unes cartes del seu avi que no es devia haver atrevit a donar-les-hi, un cop sol amb les cartes, l'Àngel es va posar a llegir, després de la primera carta es va eixugar els ulls de llàgrimes massa salades i va seguir, en acabar la segona va necessitar calmar-se, el cor li anava a tota velocitat, no es podia creure el que havia llegit, el Miquel l'havia seguit estimant i no li havia dit res, s'ho havia quedat tot per ell, es va

maleir interiorment per no haver estat prou valent per dir-li que ell tampoc havia deixat d'estimar-lo, potser així les coses haguessin anat d'una altra manera. Uns minuts més tard, ja una mica més calmat, va buscar la carta que seguia.

Ahir ens vam veure i vas estar a punt de fer-me caure en la temptació de dir-t'ho tot, estàvem parlant i de sobte em vas mirar fixament i et vas quedar callat una estona, després em vas dir amb una veu massa dolça "recordes quan vas marxar cap a Miravet? Em vaig passar nit en vetlla pensant si no t'haurien matat... encara ets viu..." quan vas dir això últim l veu se't va tornar aspra i vaig ser conscient del mal que t'havia fet, de tot el que t'havia fet passar, et juro que si no m'hagués contingut, t'hauria dit que encara t'estimo, que no he deixat ni un moment de pensar en tu, però he callat com sempre, suposo que si t'ho digués tot ara et faria més mal que bé, crec que al final m'oblidaràs i trobaràs algú que valgui més la pena que jo...

Crec que encara no m'has perdonat que et donés per mort, que no fos capaç de buscar-te i trobar-te, em sap greu que encara estiguis ressentit per això però ja em coneixes, quan em poso nerviós no se pensar i no et pots imaginar que nerviós que em vaig posar quan vaig veure l'edifici mig enderrocat i sincerament, sempre he pensat que et vaig fer més mal quan vaig marxar al front dient-te que t'estimava d'aquella manera tan freda i tots aquells mesos en què tu em demostraves amor a cada cosa que feies i jo no era capaç de reaccionar. No té sentit que sigui jo qui em retregui tot això, suposo que en tindria més si ho fessis tu a crit però tu no has estat mai de cridar i no començaràs ara... En aquests moments estic pensant en

enviar-te aquestes cartes a veure què fas, però no penso carregar-te el pes de decidir seguir el teu amor i trencar una família o callar per sempre, prefereixo tenir-lo jo aquest pes a les espatlles.

Febrer del 1948

Era massa per poder suportar-ho, feia anys que no plorava i de sobte es trobava amb tot això, l'Àngel no ho va poder evitar, necessitava desfogar-se i es va posar a plorar com una criatura, sense poder parar per res, s'hi va estar durant molta estona, com a mínim li van semblar hores però necessitava treure's de dins tota aquella frustració, tot el dolor de tants anys aguantant sense dir res, pensant que no era ningú pel Miquel, només un record llunyà, finalment va aconseguir calmar-se i es va adonar que feia massa estona que era allà assegut i l'edat no perdona, li feien mal els ossos i li pesaven les parpelles, però va decidir acabar amb la última carta que hi havia a la capsa, la va desplegar amb molta cura i va repassar les lletres amb la punta d'un dit, sempre se'n recordava de la lletra del Miquel perquè des de petit que li agradava, era un lletra llarga i fina, molt bonica i per un moment el va fer somriure pensar que hi havia tantes pàgines plenes d'aquelles lletres que tan li agradaven escrites només per a ell.

No em puc creure que ens seguim veient després de tant de temps, m'agrada molt que segueixis sent amic meu, suposo que és l'únic que puc esperar de tu després de tot el que ens ha passat.

L'altre dia quan ens vam trobar vas tornar a estar a punt de fer-me perdre

els papers, va ser per això que vaig decidir que no ens podíem seguir posant en perill d'aquesta manera, em vas dir que no podries tornar a estimar ningú com m'havies estimat a mi, que no ho saps Àngel meu que no me les pots dir aquestes coses? No ho saps que no em pots dir que no tornaràs a estimar perquè me'n sento culpable? Vaig estar a punt d'engegar-ho tot a rodar, t'hagués agafat la mà i t'hagués jurat amor etern si no hi hagués hagut una parella de guàrdia civils a la barra del bar, encara hauré d'agrair-los que m'impedissin destrossar la meva família i recuperar l'amor de la meva vida... Tindria gràcia i tot haver-los de donar les gràcies. Ha estat per això que t'he dit que la Rosa està prenyada, et vaig demanar que fossis el padrí de la criatura pensant que seria la manera de tallar la conversa que ens estava portant a un carreró sense sortida però quan vaig veure la cara que vas posar em vaig voler morir, t'estava fent massa mal per poder-ho suportar i llavors vaig decidir que el millor que podíem fer era deixar de veure'ns, però jo això no ho podria suportar i hem acordat fer el que fa molta gent, veure'ns un dia de cada mes... el tercer dimarts de cada mes, mai deixaré d'esperar-lo el tercer dimarts de cada més.

Suposo que aquesta carta és el meu comiat, que he de deixar de pensar en tu i d'escriure't cartes que no rebràs mai, serà millor que ho acabi i ho deixi per sempre però no sé si podré... Em costarà molt, això segur.

Només em quedar dir que espero de tot cor que siguis feliç sense mi, que m'oblidis i visquis la teva vida, que em truquis el segon diumenge de cada mes per dir-me que estàs molt ocupat i no pots venir a la nostra cita... Jo et

prometo que vetllaré per tu, que no deixaré mai de pensar en tu ni de tenir converses imaginàries amb tu.

Adéu Àngel. T'estimo.

Novembre del 1953

La recordava com si fos ahir aquella última conversa abans d'establir aquella mena de règim de visites, recordava com havia intentat sincerar-se amb el Miquel i ell li havia sortit amb l'embaràs de la seva dona, recordava els guàrdia civils a la barra, recordava l'olor de cafè que feia aquell bar ho recordava tot tan bé que encara li feia mal.

L'Àngel es va esperar que es fes de dia rellegint una vegada i una altra cada carta, cada lletra i lamentant que no li haguessin arribat abans, quan va ser l'hora es va vestir, va baixar al carrer per agafar l'autobús que duia al cementiri i se'n hi va anar, tenia una conversa pendent amb el Miquel i volia tenir-la d'una vegada per totes, quan va arribar davant el nínxol no va poder contenir les llàgrimes.

- Vull que sàpigues que he trobat les teves cartes, que ho sé tot i que no t'ho perdonaré mai, no et perdonaré mai que m'allunyessis de tu per protegir-nos a tots.- un sanglot el va tallar.- No estimat mai ningú més que a tu, però tampoc he estat mai tan enfadat amb ningú... m'has robat la vida com em vas robar el cor... tot jo sóc teu.- de sobte un dolor al pit el va sacsejar i va caure desplomat a terra, quan el van trobar ja era mort i l'únic que duia a sobre era un paper a la butxaca amb un número

de telèfon.

Quan l'Aïda va saber el que havia passat es va quedar glaçada, no podia evitar sentir-se culpable per haver-li donat les cartes però seguia creient que era ell qui les havia de tenir.

A l'enterrament de l'Àngel Maria Llauredó el 22 d'abril de 2007 hi va anar poca gent, no tenia família i només els veïns el coneixien, a l'Aïda li va saber greu que fos així, però no podia evitar pensar que per fi es retrobarien en algun lloc i desitjava que allà on anessin tinguessin una altra oportunitat.

